

ՈՍԿԻՆ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԳՆԵՐ

Ժամանակին, հսկայ պալատի մը մեջ Միտաս անունով թագաւոր մը կ'ապրեր, բայց ան բնաւ ուրախ եւ գոհ չէր: Կ'ուզեր իր հարստութեան վրայ աւելի ու աւելի ոսկիներ դիզել:

Օր մըն ալ Միտաս թագաւոր յանկարծ կը յիշէ իր կախարդական լապտերը, որմէ կրնայ միայն երկու երազանք խնդրել ամբողջ կեանքի ընթացքին ու սրտանց կ'ըսէ.

- Ո՛վ կախարդական լապտեր, օժտէ՝ զիս կարողութեամբ մը, որպեսզի ամեն ինչի որ ձեռքս դպչի, ոսկի դառնայ:

Յանկարծ լապտերէն ճառագայթներ դուրս կու գան, որմէ ետք թագաւորին փափաքը կը կատարուի:

Թագաւորը հազիւ սուրը կը բռնէ, ոսկի կը դառնայ: Նոյնպէս՝ աթոռները, սեղանները, ծաղկամանները եւ արձանները... բոլորն ալ ոսկիի կը վերածուին: Թագաւորին ուրախութիւնը բառեր չեն կրնար բացատրել:

Ան ինքզինք կը զգայ որ աշխարհի ամենն իարուստ մարդն է:

Գիշերը կը հասնի: Թագաւորը կը իրամայէ սպասաւորներուն ընթրիք մատուցել, իսկ երբ ձեռքը կ'երկարէ պնակին, յանկարծ պնակն ու ճաշը ոսկիի կը վերածուին: Թագաւորը կ'ապշի եւ հետզհետէ իր ուժը կը կորսնցնէ որովհետեւ չի կրնար սնունդ ստանալ:

Թագաւորին դուստրը իր ուժասպառ վիճակին տեղեակ կ'ըլլայ եւ պալատ կը հասնի: Յազիւ կարօտով կը մօտենայ իր հօր համբուրելու, ան եւս կը վերածուի ոսկեայ արձանի մը:

Միտաս թագաւոր կը զայրանայ եւ յուսախաբ կ'ըլլայ:

- Ո՛հ, ո՛չ, ես այլեւս ոսկի չեմ ուզեր, ես իմ մեկ հատիկ աղջիկս կ'ուզե՛մ: Կախարդական լապտե՛ր, օգտագործե՛ իս վերջին առիթս եւ փափաքս իրականացո՛ւր:

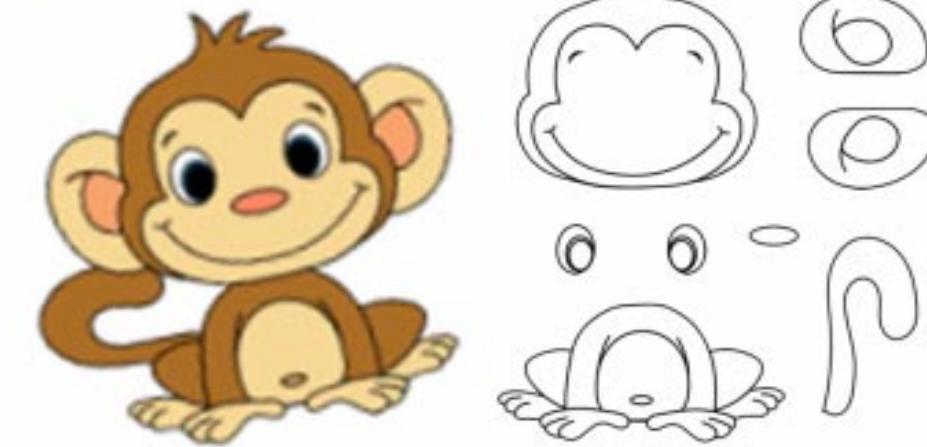
Ու յանկարծ կախարդական լապտերը իր վերջին ճառագայթը կ'արձակէ եւ ամեն բան իր նախկին տեսքը կը ստանայ:

Միտաս թագաւոր շատ ուրախ եւ գոհ կը դառնայ: Ան պատահածեն կը սորվի, որ ՈՍԿԻՆ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԳՆԵՐ:

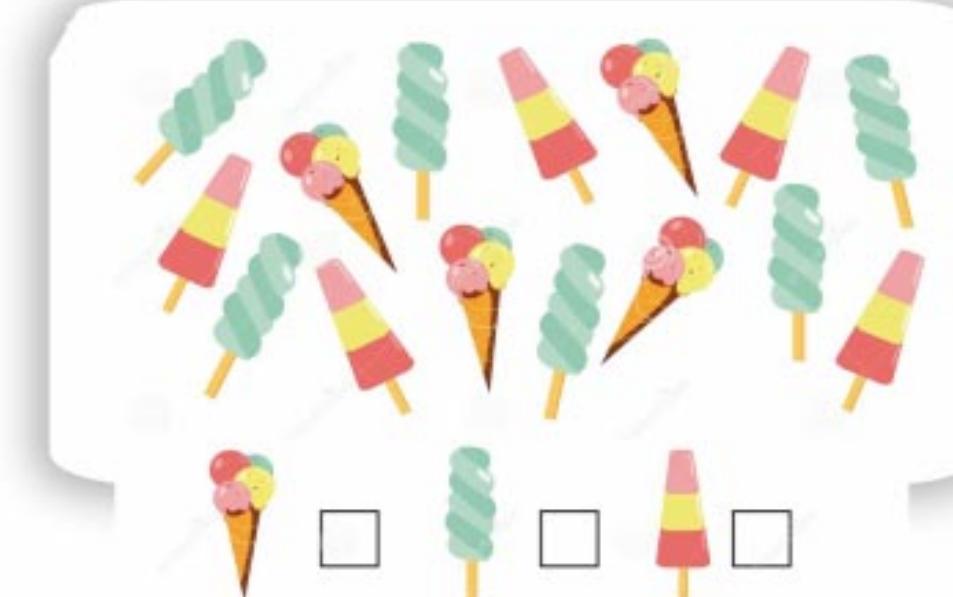
ՎԱԳՐ

Վագրը կատուներու ընտանիքին ամենն խոշորն է: Անոր մորթը շերտաւոր սեւ ու դեղին է: Ժամանակին, երկոր վրայ վագրերու 9 տարբեր տեսակներ կային, սակայն մինչ օրս անոնցմէ պահպանուած են միայն 6 տեսակներ:

Եզր իր առաջին սերունդը կրնայ ունենալ 4 տարեկանին: Գարնան եղանակին, ան կը ծնի 1.5 քկ. 2-4 հատ կոյր ու խուլ ձագեր, որոնք արդեն մեկ շաբաթ ետք կը բանան իրենց աչքերը, իսկ երկու շաբաթ ետք կը սկսին նաեւ լսել ու սողալ: Մայր վագրը ծագերուն համար կ'ընտրէ անմատչելի քարայր մը: ՄԵկ ամիս անց, ծագերը կրնան դուրս գալ քարայրէն եւ սկսիլ միտով սնանիլ: 4 տարեկանին անոնք մայր վագրէն սորված կ'ըլլան որսի բոլոր զաղտնիքները եւ առանձին որսալ կը սկսին:

Եկե՛ք միասին կտրենք գծուած այս կտորները եւ գունաւոր պատկերին հետեւելով կազմենք կապիկը, ապա՝ գունաւորենք:

Իւրաքանչիւր տեսակէն քանի՞ պաղպաղակ կայ: Թույն եւ ստորեւ արձանագրէ՞ թիւը:

ԽՈՍՀԴ ԶՈՒԿԸ

Ժամանակին, կար ու չկար, աղքատ մարդ մը կար: Այս մարդը որպէս օգնական կը ծառայէր ձկնորսի մը, որ գետին մէջ ձուկ կ'որսար: Եբեւ վարձատրութիւն ամէն օր կը ստանար քանի մը ձուկ, որունցմով ապրիլ կը շանային ինքն ու կինը:

Անգամ մը ձկնորսը գեղեցիկ ձուկ մը կը բռնէ, կու տայ իր օգնականին, որպէսզի պահէ: Ինքն ալ նորեն գետ կը մտնէ:

Մարդը գետափը նստած կը նայի ու կը նայի փայլփլուն ձուկին ու ինքնիրեն կ'ըսէ.

«ՏԵՇ Աստուած, սա ձուկն ալ մեզի պէս շնչաւոր եակ մըն է, դուն քսէ աև ալ մեզի նման ծնողը ունի՞, ընկեր ունի՞, աշխարհի գործերն բան մը կը հասկնա՞յ, ուրախութիւն կամ ցաւ կը զգա՞յ, թէ ո՞չ...»:

Երբ ան այսպիսի մտածումներու մէջ էր, ձուկը յանկարծ լեզու կ'ելլէ.

- ՏԵՇ, մա՛րդ եղբայր,- կ'ըսէ ան,- ես ընկերներուս հետ կը խաղայի գետին ալիքներուն մէջ. ուրախութենես եւ հաճոյքես՝ խելքս գլուխես գնաց: Անխոհեմ գտնուեցայ ու ինկայ ձկնորսին ուրկանին մէջ: Յիմա, ո՞վ գիտէ ծնողքս ինչպէս զիս կը փնտռէ, կու լայ ու կ'ողբայ: Ընկերներս ո՞վ գիտէ որքան տխրած են:

Ես ալ, կը տեսնես արդէն թէ ինչպէս կը չարչարուիմ, շունչ չեմ կրնար առնել ջուրեն դուրս:

Ի՞նչ լաւ կ'ըլլար եթէ նորեն ինսայի շինչ ու պատ ջուրերուն գիրկը, խաղայի, զուարձանայի ընկերներուս հետ եւ ապրէի՝ տակաւին... այնքան կ'ուզեմ, այնքան կ'ուզեմ ապրիլ այստեղ...: Խղճա՛ ինծի, մա՛րդ եղբայր, ազատ ձգէ՛ զիս, ձգէ որ երթամ....:

Ծատ ցած ձայնով այսպէս կը խօսէր փայլփլուն ձուկը՝ իր ցամքած բերանը թեթեւօրէն բացխփելով :

Մեր մարդուկը կը մեղքնայ, կը բռնէ ու մեղմօրէն գետի ջուրին մէջ կը նետէ ձուկը:

Ձկնորսը երբ կը տեսնէ որ ձուկը չկայ, սաստիկ կը բարկանայ.

- Ծո ապո՛ւշ,- կը պոռայ անոր երեսին,- ես այստեղ առտուընէ իրիկուն ջուրին մէջ թրջուելով, դողալով ձուկ կ'որսամ. դուն իմ աշխատանքիս պտուղը կ'առնես ջուրը կը նետես...: Գնա՛ կորսու՛, ալ իմ օգնականը չես, անգամ մըն ալ աչքիս չերեւիս. գնա՛, անօթի մեռի՛ր:

Կ'առնէ մարդուն ձեռքի տոպրակն ալ, եւ կը վրնտէ զայն:

«Յիմա ես ո՞ւր երթամ, ի՞նչ ընեմ, ի՞նչպէս ապրիլ...», կ'ըսէ աղքատ մարդը շուարած, ու դէպի տուն կ'ուղղուի պարապ ձեռքերով:

ճամբու ընթացքին յանկարծ դիմացը կ'ելլէ մարդակերպ իրէշ մը, որ գեղեցիկ կով մը քշէր:

- Բարե՛ւ, բարի օր, բարեկամ, այսպէս ոլոր-մոլոր քայլերով ո՞ւր կ'երթաս. Ի՞նչ բան կը տանչէ ուղեղդ,- կը հարցնէ մարդակերպ իրէշը:

Մարդը կը պատմէ զիխուն եկածը՝ թէ մնացած է անզործ ու անճար, եւ չի գիտեր թէ ասկէ վերջ ինչպէս պիտի կարենան ապրիլ ինքն ու կինը:

- Մտիկ ըրէ՛ բարեկամ,- կ'ըսէ իրէշը,- այս կաթնտու կովը քեզի կու տամ երեք տարուան համար: Ան ամէն օր բաւարար կաթ պիտի տայ ձեզի, որպէսզի կուշտ ու կուռ ուտէր ու հանգիստ ապրիր: Երբ երեք տարին լրանայ, նոյն գիշերն իսկ պիտի գամ ձեզի հարցում հարցնելու: Եթէ հարցումիս պատասխանէր, կովը ձերը կ'ըլլայ. Ապա թէ ոչ՝ դուք երկուք ալ իմս կ'ըլլաք, կ'առնեմ կը տանիմ ձեզ, ինչ որ ուզեմ՝ կ'ընեմ: Յամաձա՞յն ես, կ'ընդունի՞ս:

«Եթէ չընդունիմ՝ արդէն պիտի մեռնիք անօթութենէն» կը մտածէ աղքատը, «Իիմա կովը կ'առնեմ, սա երեք տարին կ'ապրինք: Մինչեւ երեք տարի՝ Աստուած կ'ողորմի. կը նայիս՝ չսպասուած տեղէ դուռ մը կը բացուի: Թերեւս ալ այդ հարցումին պատասխանը կրնակը տալ, ո՞վ գիտէ...»:

- Յամաձայն եմ, կ'ընդունիմ,- կ'ըսէ ու կովը կ'առնե կը քշէ դէպի տուն:

(Ծարունակելի)

Խղճա՛ ինծի, մա՛րդ
եղբայր, ազատ ձգէ՛ զիս,
ձգէ՛, որ երթամ...

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԿԸ ԾՆՉԵՆ ԲՈՅԱՄԵՐԸ

ԻՆՉՊԵ՞Ս Կ'ՈՒՆԵՆԱՆՔ ՅԱՄԵՄՈՒՔՆԵՐԸ

Ինչպես որ գիտենք, բոյսերը մարդոց կամ անասուններու նման թոքեր չունին շնչելու համար, սակայն անոնք նոյնպես թթուածինի կարիքը ունին, որուն կը հասնին տերեւներու վրայ գոյութիւն ունեցող յատուկ փոքրիկ անցքերու՝ բերանիկներու միջոցաւ: Այստեղ, թթուածինը բժիշներու ճեղքերէն անցնելով, կը միարձուի անոնց պատերուն վրայ գտնուող ջուրերուն մեջ:

Ի տարբերութիւն մարդոց եւ անասուններուն, բոյսերը աւելի քիչ պէտք ունին թթուածինի, սակայն երբեմն իրենք ալ կարիքը կը զգան անոր:

-4-

Վայրի բնութեան մեջ տարբեր-տարբեր բոյսեր կ'աճին եւ անոնցմէ շատերը մարդիկ կ'օգտագործեն զանազան ոլորտներու մեջ, ինչպես՝ բժշկութեան կամ ուստեստեղինի: Բաւարար է անոնցմէ քիչ մը գործածել մեր ճաշերուն մեջ, որպէսզի անոնք դառնան աւելի համեղ:

Որոշ համեմունքներ բաւական զօրաւոր բոյր եւ իւրայատուկ համ ունին: Օրինակ՝ կծու եւ քաղցր ուտելիքներուն մեջ կարելի է մեխակ աւելցնել, անոնց իւրայատուկ համ տալու համար:

